

**Pobyty i zatrudnienie obywateli Ukrainy
w świetle ustawy o cudzoziemcach oraz
ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy
w związku z konfliktem zbrojnym
na terytorium tego państwa**

17 maja 2023 r.

Katarzyna Baranowicz
Kierownik Oddziału ds. Legalizacji Pobytu Cudzoziemców
Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców
Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku

Ponowna i długotrwała analiza zagadnienia sposobu identyfikacji obywateli Ukrainy dla potrzeb stosowania przepisu art. 99 ust. 1 pkt 4 ustawy o cudzoziemcach (względnie art. 213 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy o cudzoziemcach) wykazała, że oparcie się wyłącznie na fakcie legalnego wjazdu w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. z terytorium Ukrainy oraz fakcie braku istnienia okoliczności jednoznacznie wyłączających uprawnienia pobytowe określone w art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa tj. braku posiadania przez obywatela Ukrainy tytułów pobytowych określonych w art. 2 ust. 3 pkt 1 tej ustawy, nie zawsze prowadziło do poprawnych rezultatów. Pomimo nadal trwających działań wojennych obywatele Ukrainy przybywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej także z zamiarami realizacji wyłącznie typowych celów migracyjnych (wykonywanie pracy, prowadzenie działalności gospodarczej, dołączenie do członka rodziny, studia, nauka) i bez chęci korzystania z jakichkolwiek rozwiązań pomocowych dla uciekinierów wojennych (wysiedleńców).

Definicja obywatela Ukrainy objętego ochroną czasową:

- 1) Obywatel Ukrainy, który wjechał na terytorium Polski od 24 lutego 2022 r. ;
- 2) Obywatel Ukrainy, który nie podlega wyłączeniu na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa;
- 3) Posiada numer PESEL ze statusem „UKR” (jeżeli obywatel Ukrainy uzyskał dla siebie numer PESEL ze statusem „UKR” albo uzyskał ten status wobec wcześniejszego posiadania numeru PESEL, to swoim zachowaniem dał jednoznacznie wyraz temu, że na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przybył w związku z działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy)

Obywatel Ukrainy nie objęty ochroną czasową:

- 1) Obywatel Ukrainy, który wjechał na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym od 24 lutego 2022 r.;
- 2) Obywatel Ukrainy jest objęty wyłączeniu na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa;
- 3) Obywatel Ukrainy nie posiada numeru PESEL ze statusem „UKR” (jeżeli obywatel Ukrainy nie podjął działań celem urzędowego poświadczenia hipotetycznego statusu pobytowego – to jego przybycie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie nastąpiło w związku z działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy).

Zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w warunkach określonych w art. 42 ust. 13 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

Od 1 kwietnia 2023 r. wyjątek niestosowania art. 99 ust. 1 pkt 4 ustawy o cudzoziemcach dotyczący kierowców w transporcie międzynarodowym został rozszerzony na wszystkie przypadki ubiegania się przez obywateli Ukrainy, posiadających numer PESEL ze statusem „UKR” o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji oraz zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej.

Obywatel Ukrainy nie jest zobowiązany do złożenia wniosku o udzielenie jednego z wymienionych zezwoleń na pobyt czasowy. Ma prawo nadal przebywać w Polsce na podstawie ochrony czasowej.

W przypadku obywatela Ukrainy posiadającego numer PESEL ze statusem „UKR”, który złożył wniosek o udzielenie jednego z wyżej wymienionych zezwoleń na pobyt czasowy nie pobiera się odcisków linii papilarnych, czyli:

- nie występuje obowiązek osobistego złożenia wniosku;
- nie występuje obowiązek okazania dokumentu podróży (paszportu) (jedynie w uzasadnionych przypadkach wojewoda może wezwać obywatela Ukrainy do okazania paszportu);
- wojewoda nie umieszcza odcisku stempla w dokumencie podróży na podstawie 108 ust. 1 pkt 1 ustawy o cudzoziemcach.

Do dnia wydania decyzji w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy, obywatel Ukrainy posiadający numer PESEL ze statusem „UKR” korzysta z ochrony czasowej. Po uzyskaniu zezwolenia na pobyt czasowy traci uprawnienie do pobytu w ramach ochrony czasowej.

Obywatele Ukrainy nie objęci ochroną czasową (w tym przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od 24 lutego 2022 r.).

Obywatele Ukrainy zamierzający przebywać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dłużej niż przewiduje ich tytuł pobytowy (np. wiza, ruch bezwizowy) powinni nie później niż w ostatnim dniu legalnego pobytu wystąpić z wnioskiem o zalegalizowanie pobytu na podstawie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

Opłaty skarbowe

Wnioski o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy zarówno obywateli Ukrainy ubiegających o udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w okolicznościach art. 42 ust. 13 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, jak i na podstawie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach podlegają opłacie skarbowej:

- zezwolenie na pobyt czasowy i pracę – 440 zł;
- zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji – 440 zł;
- zezwolenie na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej – 340 zł.

Terminy ważności zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w warunkach art. 42 ust. 13 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz ustawy o cudzoziemcach

Termin ważności na okres niezbędny do realizacji celu pobytu, nie dłuższy jednak niż 3 lata.

Możliwość zastosowania art. 42a ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

Do postępowań wszczętych przez obywateli Ukrainy w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy (zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji, zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej) w warunkach art. 42 ust. 13 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, jak i obywateli Ukrainy, którzy złożyli wnioski na podstawie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach istnieje możliwość udzielenia zezwolenia na podstawie art. 42a ustawy (ochrona subsydiarna).

Porównanie postępowania o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy na podstawie ustawy o cudzoziemcach oraz postępowania o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy wszczętego w warunkach art. 42 ust. 13 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

Ustawa o cudzoziemcach	Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa
<ol style="list-style-type: none">1. Cel pobytu - każdy określony w Dziale V ustawy2. Podlega opłacie skarbowej.3. Obowiązek osobistego złożenia wniosku wraz z obowiązkiem oddania odcisków linii papilarnych.4. Dokumenty dołączane do wniosku – właściwe dla danego typu zezwolenia na pobyt czasowy5. Możliwość zamieszczenia odcisku stempla w dokumencie podróży.6. Termin ważności udzielonego zezwolenia na czas niezbędny do realizacji celu pobytu, nie dłuższy jednak niż 3 lata.7. W przypadku niewykazania wymogów do udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy lub okoliczności uzasadniających pobyt przez okres dłuższy niż 3 miesiące zastosowanie art. 42a ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (ochrona subsydiarna)	<p>Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa</p> <p>Cel pobytu</p> <ul style="list-style-type: none">- rodzaj zezwolenia na pobyt czasowy określony w art. 42 ust. 13 ustawy<ol style="list-style-type: none">a) zezwolenie na pobyt czasowy i pracęb) zezwolenia w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacjic) zezwolenie na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej. <ol style="list-style-type: none">2. Podlega opłacie skarbowej.3. Brak obowiązku osobistego złożenia wniosku oraz oddania odcisków linii papilarnych.4. Dokumenty dołączane do wniosku – właściwe dla danego typu zezwolenia na pobyt czasowy5. Brak możliwości zamieszczenia odcisku stempla w dokumencie podróży.6. Termin ważności udzielonego zezwolenia na czas niezbędny do realizacji celu pobytu, nie dłuższy jednak niż 3 lata.7. W przypadku niewykazania wymogów do udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy lub okoliczności uzasadniających pobyt przez okres dłuższy niż 3 miesiące zastosowanie art. 42a ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (ochrona subsydiarna)

Zmiany w obowiązujących przepisach dla pobytu uznawanego za legalny obywateli Ukrainy, ustanawiających instytucje przeciwdziałające popadaniu przez obywateli Ukrainy w nielegalny pobyt oraz wspierające legalizację pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

W dniu 14 kwietnia 2023 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie nazw uczelni służb państwowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Straży Granicznej, ustawy o Państwowej Straży Pożarnej oraz niektórych innych ustaw.

Ustawa ta na mocy swojego art. 12 dokona bardzo istotnej zmiany brzmienia poszczególnych przepisów ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

W nowym brzmieniu przepisów:

- art. 2 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa okres pobytu uznawanego za legalny zostanie przedłużony do 4 marca 2024 r.
- wprowadzone zostaną do art. 2 ustępy 10 i 11, które dodatkowo przedłużą okres uznawanego za legalny pobytu obywateli Ukrainy i członków ich rodzin, wymienionych w art. 2 ust. 1 i 2, odpowiednio do dnia 31 sierpnia 2024 r. albo do dnia 30 września 2024 r.

Do 31 sierpnia 2024 r. zostanie przedłużony pobyt:

- osób, które w dniu 4 marca 2024 r. będą korzystać z wychowania przedszkolnego, będą realizować obowiązek szkolny albo realizować obowiązek nauki zgodnie z przepisami ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. 2021 r. poz. 1082 z późn. zm.) (art. 2 ust. 10 pkt 1 lit. a ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa), a jeżeli te osoby są małoletnie – również ich rodziców lub opiekunów (art. 2 ust. 11 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa);
- osób, które w dniu 4 marca 2024 r. będą pobierać naukę w przedszkolu lub szkole funkcjonujących w ukraińskim systemie oświaty z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (art. 2 ust. 10 pkt 1 lit. b ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa);
- osób, które nie później niż w roku szkolnym 2022/2023 rozpoczęły naukę w branżowej szkole II stopnia, szkole policealnej lub szkole dla dorosłych (art. 2 ust. 10 lit. c ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa), a jeżeli te osoby są małoletnie – również ich rodziców i opiekunów (art. 2 ust. 11 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa).

Do 30 września 2024 r. zostanie przedłużony termin pobytu:

- osób, które przystępują do egzaminu maturalnego, o którym mowa w rozdziale 3b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2022 r. poz. 2230), w terminie poprawkowym (art. 2 ust. 10 pkt 2 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa), a jeżeli te osoby są małoletnie – również ich rodziców i opiekunów (art. 2 ust. 11 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa).

Ustawa dokona zmian w przepisach ustanawiających instytucje przeciwdziałające popadaniu przez obywateli Ukrainy w nielegalny pobyt oraz wspierające legalizację ich pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – w kierunku analogicznego wydłużenia okresów ich stosowania do 4 marca 2024 r.

Takiemu wydłużeniu ulegną okresy, w których:

- Przedłużeniu z mocy prawa podlegają okresy pobytu i okresy ważności wiz krajowych obywatelu Ukrainy – art. 42 ust. 3a ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa;
- Przedłużeniu z mocy prawa podlegają okresy ważności zezwoleń na pobyt czasowy obywateli Ukrainy – art. 42 ust. 5a ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa;
- Przedłużeniu z mocy prawa podlegają terminy na opuszczenie przez obywateli Ukrainy terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 299 ust. 6 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;

Takiemu wydłużeniu ulegną okresy, w których (2):

- Przedłużeniu z mocy prawa podlegają terminy dobrowolnego powrotu (obecnie terminy dobrowolnego wyjazdu) określone w wydanych obywatelom Ukrainy decyzjach o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu na podstawie art. 315 ust. 1 ustawy o cudzoziemcach – art. 42 ust. 7 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa;
- Przedłużeniu z mocy prawa podlegają okresy ważności kart pobytu, polskich dokumentów tożsamości cudzoziemca oraz dokumentów „zgoda na pobyt tolerowany” wydanych obywatelom Ukrainy – art. 42 ust. 8 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa;
- Pobyt obywateli Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny w związku z zakończeniem okresu dopuszczalnego pobytu krótkoterminowego (na podstawie wizy Schengen wydanej przez organ polski, na podstawie wizy wydanej przez inne państwo obszaru Schengen, na podstawie dokumentu pobytowego wydanego przez właściwy organ innego państwa obszaru Schengen lub w ramach ruchu bezwizowego) – art. 42 ust. 12a ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa;

Takiemu wydłużeniu ulegną okresy, w których (3):

- Wobec obywateli Ukrainy nie stosuje się w postępowaniu w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej określonego w art. 142 ust. 1 pkt 3 ustawy o cudzoziemcach wymogu związanego z wielkością i jakością prowadzonej działalności gospodarczej, jeżeli prowadzą oni działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej – art. 42 ust. 12a ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa;
- Stosuje się przepis art. 42a ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa ustanawiający subsydiarną podstawę materialnoprawną udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy obywatelom Ukrainy;
- Można nie wszczynać lub umarzać wszczęte postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu wobec obywatela Ukrainy – art. 42b ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Informacja Pomorski Urząd Wojewódzki

PUNKT INFORMACYJNO-DORADCZY WOJEWODY POMORSKIEGO DLA OSÓB, KTÓRE OPUŚCIŁY UKRAINĘ W ZWIĄZKU Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

Pomoc w zagadnieniach prawnych i procedurach administracyjnych związanych z legalizacją pobytu w Polsce.

- Gdańsk, ul. Wały Piastowskie 1 („Zieleniak”)
- Infolinia: **58 30 77 160** i **59 84 68 522**

Dziękuję za uwagę